

Faktablad

MSB Forskning

Publ.nr MSB2015 – december 2023

Vad händer med vårdens prioriteringar i kris eller krig?

Eftersom vårdens resurser är begränsade är prioriteringar oundvikliga. Beslut om prioriteringar ska vara grundade på etiska principer. Sådana principer är normalt sett tänkta att användas i ett förhållandevis välfungerande hälso- och sjukvårdssystem. Men vad händer i en situation av långvariga samhällsstörningar och krig?

Detta tvååriga projekt tog sin utgångspunkt i den etiska diskussionen om vilka principer som bör styra prioriteringar av vårdens begränsade resurser. Det övergripande syftet har varit att relatera kunskapen om prioriteringar till en situation av långvarig samhällsstörning och krig.

Projektet har tagit sin utgångspunkt i följande två frågeställningar.

- 1) Är de principer för prioriteringar som anses tillämpliga i vardagen tillämpliga i händelse av kris och krig?
- 2) Är samtida principer för prioriteringar applicerbara på förebyggande arbete inför en händelse av kris och krig?

Kontakta oss:
Tel: 0771-240 240
registrator@msb.se
www.msb.se

Projekttitel

Från knapphet till extrem knapphet – väl genomtänkta prioriteringar i händelse av kris och krig

Ansvarig forskare

Erik Gustavsson, PhD

Avdelningen för filosofi och tillämpad etik, Institutionen för kultur och samhälle; Prioriteringscentrum, Institutionen för hälsa, medicin och vård, Linköpings Universitet.

erik.gustavsson@liu.se

013-28 22 19

Projektid

juli 2021– november 2023

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Fråga 1) har således fokuserat på beslut om prioriteringar under pågående kris eller krig, medan fråga 2) fokuserat på beslut innan krisen eller kriget.

Projektet utgör både ett vetenskapligt bidrag inom den prioriteringsetiska diskussionen och en grund för mer konkreta vägledningar för beslutsfattare på olika nivåer och samhällskritiska verkamheter.

En central slutsats angående fråga 1) är att det inte tycks finnas något stöd för att människor skulle ha andra attityder gentemot principer för fördelning i en kris jämfört med en vardag. Kontexten i vilken principer används kan dock vara helt central för vilka implikationer en princip har i just den kontexten. En annan är att studier av människors attityder gentemot principer för prioriteringar är centrala. Men resultaten från sådana studier kan integreras i ett etiskt ramverk på flera olika sätt och därmed ha olika implikationer för vad som är etiskt försvarbart.

Ett exempel på prioriteringsbeslut för ramen inom fråga 2) är beslut om ökad resiliens. En central slutsats kring resiliens är att beslut om åtgärder för ökad resiliens bör betraktas som prioriteringsbeslut. Sådana beslut bör därför vägledas av prioriteringsprinciper men dessa principer bör kompletteras med en försiktighetsprincip.

Etiska principer för prioriteringar

Etiska principer har beslutats av riksdagen. Den etiska plattformen, är formulerad i prioriteringsutredningen och antagen av riksdagen (Prop. 96/97). Den utgörs av tre etiska principer i hierarkisk ordning;

- Människovärdes-principen.
- Behovs-och solidaritetsprincipen.
- Kostnadseffektivitets-principen.